

Dr hab. inż. Elżbieta Gajek prof. UW

Warszawa, 28.04.2025

00-312 Warszawa

ul. Dobra 55

E-mail: e.gajek@uw.edu.pl

Recenzja dorobku naukowego

dr Bartosza Ptasznika

w postępowaniu habilitacyjnym w dyscyplinie językoznawstwo

Informacje o kandydacie

Dr Bartosz Ptasznik uzyskał tytuł magistra filologii angielskiej w Instytucie Filologii Angielskiej Wydziału Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 2010 roku. Nie jest podana informacja czy podczas studiów Habilitant uzyskał uprawnienia do pracy jako nauczyciel języka angielskiego w zakresie przygotowania psychologicznego, pedagogicznego i dydaktycznego. Można domyślać się, że ma kwalifikacje do nauczania języka ze względu na afiliację *I Liceum Ogólnokształcące i Gimnazjum Dwujęzyczne im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu* (2014) wskazaną w pierwszym tekście osiągnięcia dotyczącego materiałów dydaktycznych dla uczących się języka angielskiego. Tytuł doktora uzyskał w 2015 roku na Wydziale Anglistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej *Entry navigation devices in monolingual dictionaries* napisanej pod kierunkiem dr. hab. Roberta Lwa, prof. UAM. Ponadto jest magistrem prawa z dyplomem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Od 2015 roku pracuje w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Do września 2019 pracował w Katedrze Filologii Angielskiej na stanowisku asystenta naukowo-dydaktycznego. Od października 2019 roku do chwili obecnej pracuje w Katedrze Języka Angielskiego, Instytutu Językoznawstwa, Wydziału Humanistycznego na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na stanowisku adiunkta badawczo-dydaktycznego.

Ocena osiągnięcia naukowego – cyklu artykułów

Ocena osiągnięcia jest przeprowadzona na podstawie Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 20 lipca 2018, tekst ujednolicony Dz.U z 2021 r. poz. 478, 619, 1630, 2141, 2232, według zasad ustalonych w art. 219 i kryteriów oceny wskazanych w art. 267.

Habilitant przedstawił jako osiągnięcie naukowe cykl czterech artykułów pod wspólnym tytułem *Efektywność dydaktycznych słowników jednojęzycznych dla osób uczących się języka angielskiego* opublikowanych w latach 2014, 2019 oraz dwa artykuły opublikowane w 2024 roku. Wszystkie artykuły zostały przygotowane z udziałem prof. dr hab. Roberta Lwa jako współautora. Pierwszy z nich ukazał się jeszcze przed obroną doktoratu p. Bartosza Ptasznika. W dwóch artykułach wydanych w 2024 roku wskazany jest dodatkowo trzeci współautor, dr Sascha Wolfer z Leibniz-Institut für Deutsche Sprache, Mannheim.

Trzy ze wskazanych artykułów zostały opublikowane w czasopiśmie znajdującym się w wykazie czasopism wskazanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.04.2024. Czasopismo *Humanities and Social Sciences Communications* nie znajduje się w powyższym wykazie. Jednak do 2020 roku miało nazwę *Palgrave Communications* i ten tytuł znajduje się w wykazie ministerialnym. Tak więc warunek formalny, czyli wymaganie, że artykuły są opublikowane w czasopiśmie znajdującym się na liście w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie

art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, w latach 2014, 2019 oraz 2024 w momencie składania wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego, dotyczący całości osiągnięcia naukowego został spełniony.

Dane naukometryczne odnoszące się do osiągnięć Habilitanta są zróżnicowane w zależności od źródła:

Scopus preview wskazuje 12 dokumentów, 27 cytowań i h-index 3.

Web of Science wskazuje 12 dokumentów, 18 cytowań w 16 artykułach, H-index 3.

Google scholar wskazuje 57 cytowań (40 od 2020 roku) index H- index wynosi 4, a indeks i10 wynosi 1 (0 od 2020 roku).

Habilitant podaje dane z bazy Scopus: 23 cytowania (wraz z autocytoowaniami) 14 cytowań bez autocytoowań oraz bazy Google Scholar 49 cytowań wraz z autocytoowaniami i 36 cytowań bez autocytoowań. Oznacza to, że w przypadku odpowiednio 40% i 30% cytowań Habilitant cytuje sam siebie.

Dane dotyczące h-index podane przez Habilitanta są zgodne z danymi zamieszczonymi w bazach Scopus i Google Scholar. Zatem liczba cytowań, podobnie jak h-indeks są niskie. Należy jednak podkreślić, że bazy te nie są sprawiedliwe dla nauk humanistycznych.

Lista publikacji według Habilitanta obejmuje 18 pozycji (18 w Google Scholar i w ORCID, 17 w bazie wiedzy UWM, 12 w bazie Scopus,), w tym 12 samodzielnych. 6 zostało wydanych z Robertem Lwem jako współautorem, w tym w dwóch publikacjach trzecim współautorem jest Sascha Wolfer. Dwie publikacje zostały wydane przed uzyskaniem stopnia doktora, a jedna jest publikacją podoktorską.

Habilitant publikował w znaczących wysokopunktowanych czasopismach tj. *International Journal of Lexicography* (1 artykuł samodzielny i 1 z jednym współautorem i 1 z dwoma współautorami). *Lexikos* (4 artykuły samodzielne, 2 z jednym współautorem) *GEMA Online Journal of Language Studies* (1 artykuł samodzielny i 1 z jednym współautorem).

Rola w publikacjach współautorskich

Habilitant deklaruje w autoreferacie, że w trzech publikacjach jego wkład obejmował, cytując z autoreferatu: „tworzenie koncepcji badań, organizacja procesu badawczego, dobór metod, technik i narzędzi badawczych, przeprowadzenie badań, zebranie danych, interpretacja wyników, pisanie – pierwszy szkic, pisanie – recenzja i edycja, przygotowanie manuskryptu, udział w czynnościach związanych z procesem redakcyjnym”. W ostatniej publikacji nie wskazano „przygotowanie manuskryptu, udział w czynnościach związanych z procesem redakcyjnym”. Te same stwierdzenia zostały dosłownie powtórzone w oświadczeniach współautorów jako potwierdzenie udziału Habilitanta. Współautorzy nie wskazali jednak jaki był ich udział w podejmowanych pracach. Kilkakrotnie Habilitant wskazywał, że kolejność nazwisk współautorów wskazuje na jego wiodącą rolę. Przywołane powyżej informacje ogólne przedstawiają raczej standardową listę czynności wykonywanych podczas planowania i realizacji badań naukowych, zbierania danych i raportowania wyników. Na podstawie oświadczeń Autora i współautorów **nie można ustalić w jakim stopniu Habilitant odgrywał wiodącą rolę podczas powstawania współautorskich prac naukowych**, a jaka była rola i zakres pracy współautorów. Dlatego w dalszej części recenzji będę używała określenia Autorzy w odniesieniu do publikacji wieloautorskich.

Szczegółowa ocena wskazanego osiągnięcia

Habilitant przedstawił do oceny osiągnięcie składające się z czterech tekstów, wszystkie napisane wspólnie z prof. Robertem Lwem, w tym dwa z udziałem trzeciego współautora dr Sachy Wolfera. które zatytułował *Efektywność dydaktycznych słowników jednojęzycznych dla osób uczących się języka*

angielskiego. Autorzy przedstawili w nich analizę roli słowników jako materiałów dydaktycznych wspierających uczenie się języka angielskiego. Z racji moich zainteresowań naukowych skoncentruję się na aspektach dydaktycznych i miejscu uczących się w przedstawionych do recenzji badaniach i interpretacji wyników.

W pierwszym artykule *Do Menus Provide Added Value to Signposts in Print Monolingual Dictionary Entries? An Application of Linear Mixed-Effects Modelling in Dictionary User Research* Autorzy analizowali wpływ wskaźników semantycznych i menu hasła na szybkość wyboru znaczenia. Badania przeprowadzono w trzech sytuacjach 1) hasła z obecnością wskaźników semantycznych, 2) hasła z obecnością wskaźników semantycznych i menu 3) hasła bez obecności wskaźników i menu. Wybrano 36 słów. Określone zostały czynniki wpływające na wybór, m.in. 5, 7, 9 znaczeń, znaczenie spoza sylabusa badanej grupy uczących się, pozycja znaczenia w hasle. Długość słów wynosiła od 3 do 5 liter z jednym siedmioliterowym słowem *selection*. Wykorzystano hasła pobrane ze słowników jednojęzycznych 4 online i 6 wydanych na papierze oraz w kilku (nie wskazano w ilu) przypadkach jeden słownik angielsko-polski z indeksem polsko-angielskim. W badaniu wzięło udział 118 uczniów z trzech miast. Dziesięcioro uczestniczyło w badaniach pilotażowych i 108 w badaniach głównych. Uczniowie wybierali numer znaczenia z podanej listy i wpisywali go wraz z czasem wykonania zadania dla każdego hasła na karcie odpowiedzi. Mierzyli czas korzystając ze stoperów we własnych telefonach komórkowych. Do analizy wyników wykorzystano narzędzie statystyczne *Linear Mixed effects Modelling (LMM)*. Wyniki wyraźnie wskazują, że narzędzie to jest odpowiednim narzędziem do analizy z deklarowanymi możliwościami kontroli zmienności między osobami badanymi i elementami testowymi. Jednak średnie różnice w czasie wykonania zadania dla każdego hasła mniejsze niż 10 sekund w porównaniu z grupą kontrolną wskazują, że dla użytkowników słowników wskaźniki semantyczne i menu nie mają znaczenia. Wyniki wskazują także, że czas konsultacji hasła zawierającego więcej znaczeń jest dłuższy. Różnica pomiędzy grupami eksperymentalnymi a kontrolną wynosi 5 sekund dla hasła z trzema znaczeniami, mniej niż 10 sekund dla hasła z 5 znaczeniami oraz mniej niż 13 sekund dla hasła z 9 znaczeniami. Autorzy słusznie zauważyli, że warunki badania miały wpływ na wyniki, gdyż kierowały uwagę uczniów na czas wykonania zadania, czyli uzyskane wyniki można odnieść tylko do opisanych warunków eksperymentu. Stwierdzili, że z przeprowadzonego badania nie można wnioskować o rzeczywistym czasie łączenia znaczenia wyrazu w zdaniu z numerem wskazującym odpowiednie znaczenie podczas korzystania ze słownika w celu edukacyjnym.

Badanie czasu wyboru odpowiedniego znaczenia z listy wieloznacznych haseł słownikowych w ściśle określonych warunkach eksperymentu oraz sprawdzenie przydatności narzędzia statystycznego do analizy danych jest wartościowe. Nawet jeśli wyniki wskazują, że wybrane cechy hasła nie mają dużego wpływu na czas pracy z hasłem. Natomiast umieszczenie tego badania w osiągnięciu dotyczącym efektywności słowników dla uczących się języka angielskiego wymaga wyjaśnienia jak Habilitant rozumie efektywność korzystania ze słownika przez uczących się i uzasadnienia jak przedstawione badanie pogłębia wiedzę o efektywności korzystania ze słowników.

Pojawia się wiele pytań, do których autorzy nie odnoszą się krytycznie w artykule, ani Habilitant nie odnosi się do nich w Autoreferacie:

- 1) Czy i jak czynniki psychomotoryczne uczestników mogły wpływać na wyniki pomiaru czasu?
- 2) W jaki sposób oszacowany jest błąd pomiaru czasu z użyciem stopera?
- 3) Czy i w jaki sposób nawyki korzystania ze słowników mogły wpływać na wyniki badania?
- 4) Czy praca z hasłem pochodzącym ze słownika online w badaniu przeprowadzonym na wydrukowanych kartach pracy jest równoznaczna z pracą z tym hasłem na ekranie?
- 5) Czy i w jaki sposób skrócenie czasu wyszukiwania znaczenia w słowniku wpływa na efektywność uczenia się?
- 6) Czy i jak wcześniejsza znajomość słów przez uczestników mogła wpłynąć na wyniki?
- 7) Czy i jak długość słów wybranych do badania, związana także z częstotliwością ich występowania w języku, mogła wpłynąć na wyniki?

Zastosowanie modelu statystycznego uwzględniającego zmienności jako efekt losowy nie zwalania Habilitanta z ustosunkowania się do różnych czynników, które mogą wpływać na dane wejściowe wykorzystywane przez model.

Według informacji w stopce artykułu badania zostały częściowo wykonane w ramach grantu NCN kierowanym przez prof. Roberta Lwa.

Drugi artykuł *New-line and Run-on Guiding Devices in Print Monolingual Dictionaries for Learners of English* napisany także przez dwóch autorów poświęcony jest nawigacji wewnętrznej w hasłach wieloznacznych w drukowanych słownikach jednojęzycznych. Autorzy badali czas jaki użytkownik słownika potrzebuje, aby wybrać znaczenie odpowiednie do treści podanego zdania oraz analizowali poprawność tego wyboru. Koncentrowali się na:

1. cechach graficznych hasła, czyli przedstawienia kolejnych znaczeń – wskaźników semantycznych w postaci listy punktowanej zaczynając każdy z nich od nowej linii lub napisanej jednym ciągiem;
2. dwóch częściach mowy: rzeczownika i czasownika;
3. długości hasła mierzonej w słowach, w tym przypadku badana jest tylko poprawność dopasowania.

Ponad to sprawdzali zależność poprawności wyboru i czasu zakładając wstępnie że dłuższy czas wyszukiwania może wiązać się niższą poprawnością, z powodu większej trudności hasła.

Badanie przeprowadzili wśród 100 studentów filologii angielskiej Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego. Do badań wybrano 20 słów mających 7 znaczeń, połowa z nich to były rzeczowniki a połowa to czasowniki. Długość wybranych słów wynosiła: 4 litery – 13 słów, 5 liter – 3 słowa, 6 liter – 1 słowo, 7 liter – 1 słowo, 8 liter – 1 słowo, 12 liter – 1 słowo. Większa liczba znaczeń została usunięta z kart odpowiedzi. Wszyscy badani otrzymali te same słowa i te same zdania na kartach odpowiedzi. W zadaniu definicje słownikowe różniły się cechami graficznymi, czyli wyjaśnienia kolejnych znaczeń rozpoczynały się od nowej linii lub były wydrukowane w wierszu w jednym ciągu. Mniej znane znaczenia były wybrane jako odpowiednie do dopasowania w podanym zdaniu. Studenci samodzielnie mierzyli czas wyszukiwania znaczenia za pomocą stopera w telefonie komórkowym i wpisywali go na kartę odpowiedzi. Wyniki wskazują, że czas wyszukiwania dla rzeczowników wynosił średnio 24,3 sekundy a dla czasowników 31,7 sekundy z różnicą, która nie przekracza 3 sekund dla listy zaczynającej się od nowej linii w porównaniu z listą kontynuowaną w wierszu, co słusznie uznano za różnicę nieznaczącą. Autorzy nie dociekają, jak ta niewielka różnica może odnosić się do błędu pomiaru czasu. Do analizy wyników czasu wyszukiwania znaczeń rzeczowników i czasowników autorzy wykorzystali narzędzie statystyczne R, stosując różne modele.

Poprawność dopasowania znaczenia była niezależna od graficznej prezentacji listy znaczeń i wynosiła 66%, a dla czasowników wynosiła 57% dla listy zaczynającej się od nowej linii i 59% dla listy kontynuowanej w wierszu, różnica dwóch punktów procentowych. Było to również analizowane statystycznie z użyciem różnych modeli. Wyniki wskazują, że czas dopasowania znaczenia nie zależy od długości hasła.

Autorzy sugerują, brak wpływu graficznych różnic prezentacji znaczeń na czas i poprawność dopasowania w konkretnym zdaniu mogłyby wpłynąć na praktykę leksykograficzną. Natomiast nieznacznie dłuższy czas dopasowania dla czasowników niż dla rzeczowników jest zgodny z obserwacjami znanymi od blisko pół wieku (Lyons 1977, Piotrowski 1989).

Jednak warunki przeprowadzonego badania nie mają związku z naturalnym użyciem słownika przez uczących się, gdyż podczas pracy ze słownikiem użytkownik koncentruje się na znaczeniu lub znaczeniach słowa, a nie na pomiarze czasu dopasowania znaczenia do podanego zdania. Autorzy nie wskazują na ograniczenia badania, zupełnie pomijają czynnik ludzki, czyli możliwość popełniania błędów pomiaru czasu przez uczestników eksperymentu wynikających z różnych czynników psychomotorycznych. Przykładowo, uczestnicy mogą wpisywać liczby podobne do wpisywanych wcześniej jeśli zapomnieli włączyć lub wyłączyć stoper. Studenci, dla których uczestnictwo w zajęciach

językowych powinno być przede wszystkim okazją do uczenia się języka, nawet jeśli prowadzący zajęcia prowadzi badania naukowe z ich udziałem. Z jednej strony, mogli zainteresować się innymi znaczeniami słowa, co mogło wydłużyć czas wykonania zadania. Z drugiej strony mogli znudzić się koniecznością notowania czasu podczas pracy z kartami odpowiedzi, co obniżałoby poprawność zebranych danych.

Mocną stroną analizy badań przeprowadzonej przez Habilitanta i współautorów w powyższych badaniach jest wykorzystanie narzędzi i modeli statystycznych. Badania były prowadzone z udziałem dużych grup uczestników. W przypadku pierwszego osiągnięcia cyklu z udziałem uczniów szkół średnich, w przypadku drugiego osiągnięcia z udziałem studentów filologii Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego. Biegłość językowa uczestników została określona orientacyjnie jako B2-C1, bez indywidualnych testów sprawdzających ich poziom języka.

Badanie opisane w trzecim współautorskim artykule cyklu zatytułowanym *A Learners' Dictionary Versus ChatGPT in Receptive and Productive Lexical Tasks* jest odpowiedzią na pojawienie się nowego narzędzia ChatGPT, które ma potencjał wspierania uczenia się języka angielskiego. Uczestnicy, studenci filologii angielskiej, mieli używać własnych urządzeń mobilnych podczas korzystania ze słownika *Longman Dictionary of Contemporary English* i komputerów stacjonarnych do pracy z Chatem GPT. Zadanie polegało na tłumaczeniu na język polski podkreślonego słowa w podanym zdaniu w języku angielskim (20 słów) albo na tłumaczeniu zdania z języka polskiego na angielski z użyciem wskazanego słowa angielskiego (20 słów). Uczestnicy zapisywali wyniki tłumaczenia na kartach odpowiedzi oraz czas zmierzony za pomocą stopera odpowiednio na smartfonie i na ekranie komputera. Uczestnicy mogli używać Chata GPT w dowolny sposób. Sytuacja wykorzystania obu narzędzi jest zdecydowanie różna. Po pierwsze, studenci filologii mają wypracowane wcześniej strategie użycia słownika, jednak nie sprawdzono jakie doświadczenia mają uczestnicy w korzystaniu z Chata GPT. Po drugie, aby skorzystać z aplikacji słownikowej i stopera na smartfonie trzeba przełączyć karty, na ekranie komputera można mieć dwie karty czata i stopera otwarte obok siebie. Autorzy zauważyli różnice w wielkości ekranów smartfona i komputera stacjonarnego. Jednak brakuje pogłębionej analizy, czy i w jaki sposób ten czynnik miał wpływ na wyniki badania. Po trzecie, tłumaczenie słowa na inny język po sprawdzeniu znaczenia w słowniku jednojęzycznym wymaga wysiłku, znajomości strategii tłumaczeniowych i praktyki w tłumaczeniu. Podczas pracy z Chatem GPT można uzyskać natychmiast tłumaczenie, a wysiłek użytkownika polega na krytycznej ocenie podanej wersji – ten proces też wymaga opanowania strategii i praktyki. Trudno więc uznać obie sytuacje za porównywalne. Autorzy skoncentrowali się na zastosowaniu modeli i narzędzi statystycznych. Wyniki wskazują, że użytkownicy uzyskują lepsze wyniki w tłumaczeniu słów z angielskiego na polski i zdań z polskiego na angielski oraz szybciej uzyskują wyniki gdy pracują z Chatem GPT w porównaniu z pracą ze słownikiem. Tylko czas tłumaczenia słowa na angielski jest dłuższy podczas pracy z Chatem GPT niż podczas pracy ze słownikiem. Nie wiadomo jak uczestnicy stosowali ChatGPT. Nie wiadomo dlaczego szybciej tłumaczyli słowa po sprawdzeniu hasła w słowniku. Nie wiadomo też, czy tłumaczenie tekstów jest ich główną potrzebą językową poza eksperymentem oraz jak często używają słowników i Chata GPT do realizacji innych niż tłumaczenie celów językowych. Znajomość preferencji i nawyków uczestników badania mogłaby mieć znaczący wpływ na rozumienie efektywności używania badanych narzędzi dla uczących się. Autorzy słusznie wskazują, że brak badań jakościowych może mieć wpływ na interpretację wyników. W tym artykule Autorzy zauważają ograniczenia wynikające ze sposobu pomiaru czasu. Jednak nie podejmują próby oszacowania błędów pomiaru czasu. W Autoreferacie opisie tego artykułu Habilitant słusznie sugeruje potrzebę dalszych badań wykorzystania Chata GPT w kontekstach edukacyjnych.

Czwarty artykuł współautorski (Habilitant jest drugim współautorem) wskazany jako osiągnięcie główne zatytułowany *The effectiveness of Chat GPT as a Lexical Tool for English, Compared with a Bilingual Dictionary and a Monolingual Learner's Dictionary* jest kontynuacją badania opisanego w trzecim osiągnięciu cyklu. Celem było porównanie efektywności korzystania z Chata GPT, jednojęzycznego

słownika *Longman Dictionary of Contemporary English* lub dwujęzycznego słownika angielsko-polskiego Diki.pl przez studentów anglistyki podzielonych na trzy równe grupy, z których każda używała jednego z wyżej wymienionych narzędzi. W materiałach dodatkowych umieszczonych w osf podana jest lista wyrażen wybranych do eksperymentu, nie ma natomiast nawet przykładowej karty odpowiedzi, którą uczestnicy otrzymali do wypełnienia. Grupa korzystająca ze słownika jednojęzycznego używała własnych smartfonów. Nie wiadomo jakich urządzeń używali pracujący z Diki.pl i ChatGPT. Sprawdzanie produkcji polegało na tłumaczeniu 20 zdań z polskiego na angielski z użyciem wskazanego czasownika. Sprawdzanie recepcji polegało na tłumaczeniu podkreślonego fragmentu zdania angielskiego na polski. Czyli faktycznie testowana jest sprawność tłumaczenia, która jest sprawnością zawodową przyszłych tłumaczy, oraz jednym z celów uczących się języka. Wyniki wskazują, że używanie Chat GPT w większym stopniu przyczyniło się do poprawnego wykonania zadania polegającego na tłumaczeniu z polskiego na angielski, a mniej skutecznie wspierało tłumaczenie z angielskiego na polski. Badanie potwierdza wcześniejsze badanie (Lew 2004), że użycie słownika dwujęzycznego jest przydatne podczas tłumaczenia z polskiego na angielski. Autorzy słusznie wskazują na potrzebę dalszych badań w tym obszarze.

Osiągnięcia dodatkowe

Bardzo interesujące są publikacje Habilitanta wskazane jako osiągnięcia dodatkowe. Treści samodzielnych publikacji Habilitanta z 2013 roku, *Entry-Internal Navigation in Dictionaries: A Review of the Literature* i 2015 roku *Signposts and Menus in Monolingual Dictionaries for Learners of English* w pewnym stopniu zawierają treści z pierwszego osiągnięcia opublikowanego w 2014 roku we wskazanym cyklu głównym. Jednak w książce znajduje się znacznie szersze i pełniejsze omówienie zagadnienia. Opisane badanie obejmowało 128 uczniów, użyto 40 słów. Autor wskazuje na ograniczenia badania, które nie były adresowane w tekście z 2014, takie jak: brak dokładnego określenia biegłości językowej uczestników badania, dla których definicje ze słownika dla uczniów zaawansowanych mogły być za trudne, nienaturalny brak kontekstu w zdaniach zawierających słowa, których znaczenie miało być wyszukane oraz efekt Hawthorne. Nie ma jednak informacji na temat możliwych błędów w pomiaru czasu i ich wpływu na wyniki badania.

Osiągnięcie *Analysis of the Features of the Longman Dictionary of Contemporary English (6th Edition)* zawiera bardzo interesujące przedstawienie cech haseł i struktury słownika *Longman Dictionary of Contemporary English* z analizą zalet i wad przyjętych rozwiązań z punktu widzenia użytkownika. Ten artykuł może być przydatny dla szerokiej grupy użytkowników, np. czynnych i przyszłych nauczycieli języka angielskiego.

Autorzy osiągnięcia *Which Learning Tools Accompanying the Paid Online Version of LDOCE do Advanced Learners of English Find Useful?* z 2018 roku zajmują się preferencjami użytkowników wersji płatnej online (lub 30-dniowej wersji testowej) słownika *Longman Dictionary of Contemporary English (6th edition)*. Interesujące wyniki w znaczący sposób pogłębiają wiedzę w zakresie pedagogicznego wykorzystania słowników i ich cyfrowych komponentów.

W osiągnięciu *After the Digital Revolution: Dictionary Preferences of English Majors at a European University* z 2022 Habilitant słusznie zauważył, że uczestnicy badania preferują pracę ze słownikami z wykorzystaniem laptopów, a nie smartfonów czy tabletów, co jest zgodne ze wskazaną w tym tekście literaturą przedmiotu. Wcześniej Stockwell (2010)¹ zauważył, że studenci wybierają laptopy do pracy nad językiem, a urządzenia mobilne do innych czynności. Potwierdzają to badania Gajek (2016²), tylko 11,1% uczestników używało urządzeń mobilnych do nauki w domu, gdzie mieli dostęp do laptopów.

¹ Stockwell, G. (2010). Using mobile phones for vocabulary activities: Examining the effect of the platform. *Language Learning & Technology*, 14(2), 95–110.

² Gajek, E. (2016). Mobile Technologies as Boundary Objects in the Hands of Student Teachers of Languages Inside and Outside the University, *International Journal of Mobile and Blended Learning* 8(2) 85-92.

Wprawdzie aż 74,4% z nich używało słowników i 16,7% z translatorów maszynowych z urządzeń mobilnych podczas zajęć tłumaczeniowych; głównie dlatego, że słownik jest podstawowym narzędziem pracy tłumacza oraz dlatego, że większość tych zajęć odbywała się w zwykłych salach, gdzie były dostępne tylko słowniki drukowane i sieć Internet. Nie wynikało to więc preferencji uczestników badania do używania słowników z urządzeń mobilnych, tylko wyboru słownika online, a nie drukowanego w sytuacji, gdy jedynym narzędziem dostępu do słownika online było własne urządzenie mobilne. Ze względu na dynamikę zmian w strategiach uczenia się z wykorzystaniem różnych narzędzi cyfrowych, oraz zmian parametrów technicznych narzędzi stosowanych przez uczniów warto za każdym razem sprawdzić dokładnie preferencje konkretnej badanej grupy.

Bardzo interesujące jest osiągnięcie *Evaluating the Usefulness of the Learning Tools in Monolingual Online Dictionaries for Learners of English: Gauging the Preferences of Polish Students of English*, w którym opisane jest badanie preferencji użytkowników słownika *Macmillan Dictionary*. Jest on obudowany dodatkowymi zasobami: *Macmillan Collocations Dictionary*, *Macmillan Thesaurus*, *Macmillan Dictionary Blog*, *Language Quizzes, Games and Puzzles*, *Videos*, *Buzzwords*, *Open Dictionary* (z wykorzystaniem crowdsourcingu) and *Trending Words*. Badanie to było poprzedzone informacją o możliwościach, które oferuje ten słownik i treningiem strategii ich używania. Dzięki temu uczestnicy badania mogli udzielić dobrze uzasadnionych odpowiedzi. To podejście badawcze łączy korzyści edukacyjne uczestników badania z realizacją celów badawczych.

W osiągnięciu *More Examples May Benefit Dictionary Users* z 2023 roku i *A Wealth of Information or Too Much Information? Examining the Effectiveness of Supplementary Corpus Examples in Online Dictionaries* z 2024 roku Habilitant słusznie zauważa, że użytkownicy słowników poszukują przykładów użycia słowa (Ptasznik 2024, p.19).

W drugim z powyższych tekstów uczestnicy pracowali w sali komputerowej, korzystali z cyfrowych kart odpowiedzi. Nie mierzyli czasu wykonania każdego z 35 zadań, więc mogli skoncentrować się na tłumaczeniu, polegającym na wybraniu znaczenia na podstawie analizy przykładów z podanej listy. Autor koncentruje się na liczbie przykładów dla każdego z 35 słów. Nie podaje jednak listy słów, ani zdań, które uczestnicy mieli przetłumaczyć. Nie można więc ocenić przydatności słów w kształceniu tłumaczenia na poziomie C1. W tytule tego osiągnięcia pojawia się termin efektywność (*effectiveness*), który jest tu odniesiony do poprawności tłumaczenia.

Bardzo ciekawe są dwa artykuły jeden z 2021 r *Single-Clause When-Defining Models in English Monolingual Pedagogical Dictionaries* i drugi artykuł współautorski z 2024 *The Effect of Defining Model on the Accuracy of Syntactic Class Identification in When-Definitions in Digital Dictionaries* zawierające badanie użycia definicji zawierających *when* (kiedy) z zastosowaniem nieistniejących w języku angielskim pseudosłów. Jest to kontynuacja i rozwinięcie badań prowadzonych przez Lwa i Dziemianko w latach 2006- 2013. Zadanie do wykonania mogło być dużym wyzwaniem kognitywnym dla uczestników, ale cała ich uwaga jest skierowana na precyzyjne zrozumienie treści definicji i przełożenie znaczenia na język polski. Wyniki uzyskane dla różnych form definicji z użyciem: *kiedy* i następującym po nim zaimkiem nieokreślonym, albo zaimkiem osobowym, albo frazą rzeczownikową są bardzo istotne.

Podsumowując, wybrane osiągnięcia Habilitanta, które nie zostały wskazane w osiągnięciu głównym zawierają treści, które w sposób znaczący pogłębiają wiedzę o wykorzystaniu słowników z przez ich użytkowników. Należy docenić udział w badaniach bardzo licznych grup studentów o przypuszczalnym poziomie biegłości językowej B2-C1. Tylko w jednym badaniu brali udział uczniowie szkół średnich. Rozszerzenie profilu indywidualnego uczących się użytkowników słowników o inne grupy o zróżnicowanym poziomie znajomości języka, wieku, itp. z pewnością wpłynęłoby na pogłębienie wiedzy o znaczeniu cech słowników oraz miejsca słowników w procesie przyswajania języka angielskiego także w warunkach dostępu do innych narzędzi i zasobów, np. interfejsy korpusów lub tłumaczy maszynowych, wykorzystywanych przez uczących się do pracy nad słownictwem.

Ocena istotnej aktywności naukowej w więcej niż jednej uczelni czy instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Habilitant pracuje w jednej uczelni. Jako istotną aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej Habilitant wskazuje:

1. Prowadzenie badań na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu w roku 2012, czyli w czasie, gdy przygotowywał doktorat w UAM. Przegląd literatury został opublikowany w 2013 roku. Natomiast wyniki badań zostały opublikowane w 2014 roku w artykule ze współautorskim udziałem prof. Roberta Lwa i w monografii naukowej wydanej w Wydawnictwie Naukowym UAM. Powyższe badania zakończyły się nadaniem stopnia doktora.
2. Udział w czterech konferencjach naukowych w Zielonej Górze w 2023r, w Brnie w Czechach w 2023r, w Olsztynie 2023r i w Cavtat w Chorwacji w 2024r.
3. Współpracę z dr Saszą Wolferem, z którym Habilitant konsultował analizy statystyczne dotyczące badań empirycznych przeprowadzonych w Uniwersytecie Warmiński-Mazurskim w Olsztynie. Efektem tej współpracy są dwa artykuły napisane także ze współautorskim udziałem Roberta Lwa będące częścią osiągnięcia oraz wspólny udział Habilitanta i dr Saszy Wolfera w konferencji EURALEX w Chorwacji. Nie można ustalić czy współpraca z dr Saszą Wolferem miała charakter współpracy instytucjonalnej, czy indywidualnej dwóch profesjonalistów zatrudnionych w swoich jednostkach.
4. Członkostwo w trzech stowarzyszeniach naukowych: *European Association for Lexicography (EURALEX)*, *Dictionary Society of North America* i *Stowarzyszenia Nauczycieli Akademickich Filologii Angielskiej (PASE)*. Jednak nie wykazał żadnej aktywności wynikającej z uczestnictwa w tych stowarzyszeniach.
5. Deklarowane przeprowadzenie badań z udziałem studentów Instytutu Anglistyki i Amerykanistyki Uniwersytetu Gdańskiego. Wyniki nie są jeszcze znane.
6. Wykonanie 7 recenzji (4 dla *International Journal of Lexicography*, 1 dla *Lexicos* i 2 dla czasopisma *Prace językoznawcze*), czyli pięć recenzji zostało przygotowanych dla czasopism w których Habilitant sam publikuje.

Stwierdzam, że **Habilitant w niewielkim stopniu wykazuje się aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni**, gdyż uzyskanie stopnia doktora w jednej uczelni, praca w drugiej, indywidualna współpraca z pracownikiem zagranicznej instytucji oraz uczestnictwo w dwóch konferencjach naukowych zagranicznych i dwóch krajowych ściśle związane z publikacjami nie może być uznane jako istotna aktywność naukowa. Habilitant nie kierował projektem badawczym finansowanym ze środków zewnętrznych.

Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzujące naukę

Habilitant prowadzi zajęcia z praktycznej nauki języka, kursy specjalizacyjne i seminaria dyplomowe w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim. Był promotorem 11 prac magisterskich i 11 licencjackich. W latach 2016-2024 był koordynatorem 78 przedmiotów akademickich. Nie ma żadnej informacji o wynikach ewaluacji zajęć przez studentów. Trudno uznać za popularyzację nauki angażowanie uczniów szkół średnich i studentów we własne badania naukowe.

Habilitant nie uczestniczył w żadnych przedsięwzięciach organizacyjnych, np. organizacja konferencji, mobilność pracowników w ramach Erasmus+, w działaniach w lokalnych formach popularyzacji nauki, w działaniach eksperckich i edukacyjnych w otoczeniu społecznym i gospodarczym.

Nagrody i granty wewnętrzne

Habilitant otrzymał czterokrotnie Nagrodę Rektora za wyróżniającą się publikację naukową w latach 2020 (za artykuł napisany ze współautorem), 2021, 2022 i 2023. Uzyskał granty na prowadzenie działalności badawczej, w 2022 – grant Rektora i 2023 grant Dziekana Wydziału Humanistycznego.

Konkluzja recenzji

Stwierdzam, że przedłożony do oceny dorobek naukowy dr Bartosza Ptasznika w szczególności osiągnięcie, składające się z czterech artykułów, opublikowanych w czasopismach zawartych w wykazie, o którym mowa w art. 267 ust 2 pkt 2 lit b Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce spełnia wymóg formalny (art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy). Habilitant powiększył swój dorobek naukowy w okresie od uzyskania stopnia doktora. Wszystkie wskazane jako osiągnięcie główne artykuły są publikacjami współautorskimi. Na podstawie przedłożonych dokumentów i oświadczeń nie ma możliwości ustalenia czy i w jakim stopniu opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego (wymóg wynikający z art. 219 ust 3 pkt 2 Ustawy). Ten wymóg nie jest więc spełniony. Badania szczegółowe z udziałem licznych grup uczestników (głównie studentów o założonym poziomie znajomości języka angielskiego B2 - C1), z wykorzystaniem zaawansowanych narzędzi statystycznych powiększają wiedzę o czasie dostępu do znaczeń w warunkach sztucznego eksperymentu. Koncentrują się raczej na zastosowaniu modeli i narzędzi statystycznych do analizy danych, w których zakłada się traktowanie zmienności jako efektu losowego bez odniesienia do wielu różnych parametrów kontekstowych. Przeprowadzone eksperymenty w niewielkim stopniu uwzględniają czynniki uczniowskie, które umieszczone są w tytule osiągnięcia głównego. Nie wpływają więc wyraźnie na poszerzenie wiedzy o efektywności korzystania ze słowników przez uczących się w naturalnych warunkach, w celu realizacji konkretnych potrzeb, które zazwyczaj nie obejmują mierzenia czasu wyszukania znaczenia, a często także nie obejmują tłumaczenia na inny język. Z innych zasobów, które uczniowie języka mogą obecnie wybierać, uznając je za bardziej efektywne od słowników w nauce języka badania objęły tylko dynamicznie zmieniającego się Chata GPT. Dlatego ocena osiągnięcia, które w tytule ma odniesienie do *osób uczących się języka angielskiego* jest **negatywna**. Ponadto Habilitant nie wykazał się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni (wymóg wynikający z art. 219.1 ust 3 Ustawy) i znaczącą aktywnością w różnych obszarach życia naukowego. **Wnioskuje o niedopuszczenie Habilitanta do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego, którego celem byłoby nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.**

